

Mimo, że w Polsce występuje w większości krain, to stwierdzenie jego występowania jest utrudnione, ze względu na tworzenie przez ten gatunek małych, lokalnych populacji i specyficzny rozwój stadiów larwalnych na podziemnych grzybach (STEBNICKA 1976: Klucze oznacz. Owad. Pol., Warszawa, XIX, 28a: 1-139). Dotychczas odnotowano jego występowanie na Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Mazowieckiej, Wyżynie Łódzkiej, Wyżynie Lubelskiej, Roztoczu, Wyżynie Małopolskiej oraz w Górach Świętokrzyskich (KALISIAK 1996: Biul. entomol., 3 (15): 1-2; BUNALSKI 2006: Żuki (Coleoptera, Scarabaeoidea) wschodnich rubieży Polski – studium faunistyczno-ekologiczne części północnej i środkowej. Rozpr. Nauk. AR, Poznań, 376: 1-133).

Prowadzone przez wielu autorów obserwacje *O. armiger* sugerują, że jest to gatunek preferujący łąki, obrzeża lasów w dolinach rzecznych i lasy silnie przerzedzone. Dotychczas uważano, iż gatunek ten wybiera środowiska mało przekształcone przez człowieka. Jednak odłowione okazy na żyznym siedlisku lasu świeżego występowały w lesie o zwartym drzewostanie dębowym, stale użytkowanym przez człowieka. Wyżej wymieniony drzewostan dębowy (ok. 60-letni) z udziałem świerka, był silnie zacieniony, głównie przez duży udział grabu pospolitego i w podszyciu leszczyny zwyczajnej. Środowisko występowania tego gatunku znacznie odbiega od dotychczas znanych w kraju.

Reakcja gatunku na sztuczne źródła światła, była do chwili obecnej jedyną drogą do stwierdzenia jego występowania na danym obszarze. Aktualnie nowo poznana metoda, za pomocą której możliwy jest skuteczny odłów, polega na zastosowaniu pułapek Barbera.

Omawiany gatunek nie był z Podlasia dotychczas podawany, a został stwierdzony w trzech pułapkach oddalonych od siebie o około 200 m, na stanowisku:

– Suchodolina ad Dąbrowa Białostocka (UTM: FE54), 15 V – 15 VII 2008 – 12 exx. (5♂♂, 7♀♀), 16 VII – 15 IX 2008 – 1 ex. (♂)

Grzegorz TARWACKI, Radosław PLEWA
Zakł. Ochrony Lasu IBL, Sękocin Stary

518. Materiały do poznania otrupkowatych (Coleoptera: Byrrhidae) okolic Radomia

Materials to the knowledge of Byrrhidae (Coleoptera) from Radom environs

KEY WORDS: Coleoptera, Byrrhidae, new records, Central Poland.

Otrupkowate – Byrrhidae w obrębie chrząszczy są jedną z tych rodzin, które nie cieszą się dużym zainteresowaniem krajowych koleopterologów. Od czasu ukazania się tomu „Katalogu fauny Polski”, w którym podsumowano wiedzę o ich rozmieszczeniu w Polsce (BURAKOWSKI i in. 1983: Kat. Fauny Pol., XXIII, 9: 1-294), w krajowej literaturze faunistycznej ukazało się bardzo niewiele prac, w których zamieszczono nowe dane. Można je znaleźć w zaledwie 9 pracach. W większości z nich Byrrhidae są wymienione pomiędzy innymi przedstawicielami różnych rodzin chrząszczy (większe opracowania), są to jednak pojedyncze gatunki i stanowiska. Najważniejsza praca dotycząca nowych stanowisk otrupków to niedawno opublikowany artykuł GRENIA (2008: Acta ent. siles., 16: 21-27), poświęcony tylko tej rodzinie, zawierający sporo nowych danych o wielu gatunkach. Jednakże część taksonów

współcześnie nie była ponownie wykazywana. Należy więc stwierdzić, że stan poznania rozmieszczenia tej rodziny w Polsce jest nadal wielce niewystarczający i wszelkie publikacje zawierające dane o gatunkach z tej rodziny są cenne.

Jeśli chodzi o okolice Radomia, w tym Puszcze Kozienicką, do tej pory opracowane zostały kózkowate (MIŁKOWSKI 2004: Kulon, **9**, 1: 81-116), bogatkowate (GUTOWSKI, MIŁKOWSKI 2008: Parki nar. Rez. Przyr., **27**, 2: 49-85), gniliłowate (MIŁKOWSKI, RUTA 2005: Wiad. entomol., **24**, 1: 11-20), żukowate (BIDAS, MIŁKOWSKI 2005: Kulon, **10**: 3-11) oraz skórnikowate (MIŁKOWSKI, RUTA 2008: Wiad. entomol., **27**, 1: 9-15). Niniejsza praca stanowi kontynuację serii publikacji o koleopterofaunie tego obszaru. Jedynym jak dotąd gatunkiem podanym z omawianego terenu jest *Byrrhus (Byrrhus) pustulatus* (FORSTER, 1771), znaleziony w Świerżach Górnych w Puszczy Kozienickiej (GUTOWSKI i in. 2006: Leśne Prace bad., **4**: 101-144).

Jeżeli nie podano inaczej chrząszcze zebrał drugi z autorów i znajdują się one w jego kolekcji. Materiał oznaczył natomiast pierwszy z autorów.

Simplocaria (Simplocaria) semistriata (FABRICIUS, 1794)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola (EB19), 23 X 1993 – 2 ex., na ścianie budynku, 18 XI 1998 – 1 ex., w klatce schodowej budynku; Radom - Koniówka (EB19), 7 XI 1994 – 1 ex.

Morychus aeneus (FABRICIUS, 1775)

- Nizina Mazowiecka: Jastrzębia (EC10), 17 VIII 1997 – 1 ex., nad stawem na rzece Jastrzębiance; Kieszek (EC20), 26 VI 1997 – 2 ex., w piaszczystym dołku przy drodze leśnej; Januszno (EC30), 19 IV – 12 V 2009 – 1 ex., ugor, w pałapce Barbera.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola, 4 V 1993 – 1 ex., 26 V 1993 – 1 ex., 18 VII 1993 – 2 ex., 12 VII 1997 – 1 ex., na ścianie budynku; Radom - Wincentów (EC10), 23 VII 2005 – 1 ex., na składowisku popiołu elektrociepłowni.

Lamprobyrrhulus nitidus (SCHALLER, 1783)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (EB09), 19 V 1992 – 1 ex.; Radom - ul. Chrobrego (EB19), 21 IV 1994 – 1 ex., na chodniku osiedlowym; Radom - Michałów (EB19), 17 IV 1998 – 1 ex., na chodniku osiedlowym; Radom - Nowa Wola, 22 IV 1995 – 1 ex., na ścianie budynku, 18 IV 1998 – 2 ex., na drodze.

Cytilus sericeus (FORSTER, 1771)

- Nizina Mazowiecka: okolice rez. „Ponty” (EC20), 24 IV 1998 – 1 ex., na pniu ściętej jodły; Marianów (EC21), 9 VI 1997 – 1 ex., skraj lasu, w piaszczystym dołku.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 20 V 1992 – 1 ex.; Radom - Wincentów, 6 VI 1991 – 1 ex.; Radom - Firlej (EC10), 16 V 1992 – 1 ex., na wydmy; Lesiów Kolonia (EC10), 21 IV 1994 – 2 ex., na piaszczystej drodze polnej.

Byrrhus (Byrrhus) fasciatus (FORSTER, 1771)

- Nizina Mazowiecka: Kozłów (EC10), 15 VII 2008 – 2 ex., bór sosnowy, w piaszczystym dole; Kieszek, 23 V 1997 – 1 ex., bór sosnowy, na drodze, 26 VI 1997 – 1 ex., w piaszczystym dołku przy drodze leśnej, 10 VI 2006 – 1 ex. (martwy), na drodze leśnej w borze sosnowym; Zadobrze (EC20), 27 VI 1998 – 1 ex., bór sosnowy, w piaszczystym dole.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Krzewień (EC10), 23 VIII 2006 – 1 ex., na pożarysku w borze sosnowym

Byrrhus (Byrrhus) pilula (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: Zadobrze, 27 IV 1998 – 1 ex., bór sosnowy, w piaszczystym dole; Marianów, 9 VI 1997 – 3 ex., skraj lasu, w piaszczystym dołku; Brzoza (EC21), 2 V 2009 – 1 ex., na drodze wśród pól.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola, 2 IV 2004 – 1 ex., na drodze, 19 V 2006 – 1 ex., na drodze, leg. G. STĘPIEŃ; Radom - os. XV-lecia (EB19), 13 VIII 2005 – 1 ex., na ścianie bloku.

Byrrhus (Byrrhus) pustulatus (FORSTER, 1771)

- Nizina Mazowiecka: Rajec Poduchowny (EB19), 11 V 1997 – 1 ex., bór sosnowy, na ziemi w trawie; Wojciechów (EC10), 25 V 1996 – 1 ex., wydma porośnięta borem sosnowym, na piasku; Kieszek, 16 VIII 2008 – 1 ex., bór sosnowy; Świerże Górne (EC32), 7 VI – 23 VII 2009, 1 ex., wrzosowisko, w pułapce Barbera.

Curimopsis (Curimopsis) paleata (ERICHSON, 1846)

- Nizina Mazowiecka: Cztery Kopce (EC31), 22 V 2006 – 1 ex., leg. W. PIĄTEK, coll. M. MIŁKOWSKI.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Wincentów, 30 VII 2005 – 1 ex., składowisko popiołu elektrociepłowni.

Wszystkie trzy wymienione gatunki z rodzaju *Byrrhus* LINNAEUS, 1767 zostały niedawno podane zarówno z Niziny Mazowieckiej jak i Wyżyny Małopolskiej (GREŃ 2008: *ibid.*); pozostałe gatunki, nie były wykazywane z wymienionych przy nich krain od czasu ukazania się obejmującego *Byrrhidae* tomu „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1983: *ibid.*). Należą one do owadów często spotykanych i szeroko rozmieszczonych w całej Polsce, jedynie *Curimopsis paleata* (ER.) to gatunek rzadziej spotykany.

Marek PRZEWOŻNY, Wydz. Biologii UAM, Zakł. Zool. Syst., Poznań
Marek MIŁKOWSKI, Radom

519. Nowe stanowisko *Synchita separanda* (REITTER) w północnej Polsce (Coleoptera: Zopheridae)

A new record of *Synchita separanda* (REITTER) in northern Poland (Coleoptera: Zopheridae)

KEY WORDS: Coleoptera, Zopheridae, *Synchita separanda*, new record, NW Poland.

Synchita separanda (REITTER, 1882) należy w Polsce do bardzo rzadkich Zopheridae, a większość dotychczas odnotowanych stanowisk znajduje się w południowej części kraju. Prawie wszystkie dane cytowane w „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI B. i in. 1986: *Kat. Fauny Pol.*, XXIII, 13: 1-278) są bardzo przestarzałe i obejmują lata 1880–1961, stanowiąc kompilację doniesień takich autorów jak LETZNER, SEIDLITZ, TRELLA, KOLBE czy HORION, którzy podawali ten gatunek z Dolnego Śląska, Sudetów i Beskidu Wschodniego. Autorzy polskiego klucza do oznaczania Colydiidae (obecnie Zopheridae) wspomnieli też nowsze